

Befektetésből szenvedély. Beszélgetés Kacsuk Péter műgyűjtővel

Bordács Andrea

Kacsuk Péter informatikus nem régóta kezdett el tudatosan gyűjteni, ennek ellenére mára igen nagyszámú művet tudhat magáénak, melyek több fókuszpont köré rendeződnek. Gyűjteményével – amely mögött eléggé öntörvényű személyiség rejtőzik – az elmúlt időszakban két alkalommal is találkozhatott a közönség, idén a Miskolci Galéria tereiben,¹ 2022-ben pedig a Godot Galériában.² Ezeken ma fontosnak tartott, „up-to-date” művek mellett olyan izgalmas képeket is láthattunk, amelyek alkotói épp nincsenek a szakmai érdeklődés középpontjában.

Bordács Andrea: Hogy kezdett gyűjteni? Mára nagyon szisztematikusá vált ez a tevékenysége, de milyen fázisokon keresztül jutott el idáig, és melyek most a meghatározó szempontok? Egyáltalán: honnan kezdett tájékozódni?

Kacsuk Péter: A gyűjtés befektetési szempontok alapján kezdődött, így az indulásnál tudatos gyűjteményépítésről még egyáltalán nem lehetett beszélni. 2011-ben, a Kieselbach Galéria decemberi aukcióján vettem az első képet, és utána még kb. három évig alapvetően a Virág Judit Galéria és a Kieselbach Galéria aukcióin vásároltam, elsősorban a 20. század eleji klasszikusoktól, beleértve a Nagybányai

művésztelep alkotóit és a Nyolcakat is. Ez alatt a három év alatt annyira megszerettem a műtárgyakat, hogy már nem a befektetés érdekelt, hanem a szerzés és birtoklás öröme, illetve, hogy ezekkel a művekkel napi kapcsolatban vagyok, és bármikor gyönyörködhetek bennük. Szép lassan kialakult bennem ez a fajta szenvedély és az az elhatározás, hogy valódi gyűjtő szeretnék lenni, nem csak befektető. Nagyjából három év alatt azt is felismertem, hogy egy színvonalas gyűjtemény elképzelhetetlen főművek nélkül, márpedig a 20. század eleji klasszikusoktól főműveket csak nagyon drágán lehet beszerezni, amire az én tudomásom szerint kutatói fizetésem messze nem elegendő. Át kellett értékelnem az addigi

gyűjtési szempontokat, így fordult a figyelmem a kortárs alkotások felé. Inentől kezdve a vásárlások áttevődtek az aukciókról a galériákba és a művészek műtermeibe. Ennek eredményeképpen sok művésszel és galériással ismerkedtem meg, és sokukkal össze is barátkoztam. Egy új világ nyílt meg előttem, ami legalább annyira fontos volt, mint a műtárgyak birtoklása. Aztán jött egy újabb fordulópon, amikor beteltek a lakás falai. Ez sok gyűjtő életében vízváltató lehet, mert itt vagy abba kell hagyni az egészet, vagy el kell fogadni, hogy nem lehet minden birtokolt darab állandóan szem előtt, hanem egyre nagyobb részük kerül raktárba. Én inkább az utóbbi lehetőséget választottam, és ennek

Terdik Szilvia: *What is Art? (Mi művészet?)*, 2019–2020, akril, vegyes technika, vászon, 200 × 280 cm, fotó: © Baranczó Benedek, Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria archívum / HUNGART © 2023

pozitív hozadéka is lett. Korábban ugyanis szigorú mérethatárt szabtam magamnak a festményekkel kapcsolatban, hogy a falak ne teljenek be túl gyorsan, és így több kiemelkedő alkotás megvételéről kellett lemondanom. Miután a falak beteltek, már nem volt értelme a méretkorlátnak, és így végre igazán nagy méretű alkotásokat is meg tudtam vásárolni. Márpedig a kortárs művészetben számít a méret, és jellemző, hogy sok esetben a kvalitásában is kiemelkedő műtárgy nagyméretű.

Végezetül a harmadik fordulópon a Kortárs Műgyűjtő Akadémia elvégzése volt 2019-ben. Itt a kortárs művészeti világ kiemelkedő alakjai tartottak összesen harminc előadást, és ezekből tökéletesen kirajzolódott, hogy hogyan is működik ez a világ, kinek mi a szerepe, és hogyan kell ezeket a szerepeket játszani. Ráadásul ezekkel a kiváló előadókkal meg is lehetett ismerkedni, ami a gyűjtéshez elengedhetetlen kapcsolati háló kiépítésében nagyon nagy szerepet játszott az én esetemben. Csak példaként két, számomra fontos előadót szeretnék megemlíteni. Tóth Pál Sándor tartott egy előadást, ami világossá tette, hogy professzionálisan csak professzionális gyűjteménykezelő segítségével lehet gyűjteni. Ennek hatására felkértem Palit, hogy legyen a gyűjteményem kezelője, amit el is vállalt, azóta is együtt dolgozunk. A másik, ami nagy hatással volt

Várnai Gyula: *Szívárvány*, részlet, 2019, vegyes technika, 127 × 250 cm, fotó: © Tóth Dávid / HUNGART © 2023

rám, Ébli Gábor előadása volt a gyűjtői szerepről és viselkedésről. Itt értettem meg, hogy a műtárgyak vásárlása önmagában még nem gyűjtés, csak műtárgyfelhalmozás. Az igazi gyűjteménynek koncepciója van, amihez a gyűjtő következetesen tartja magát, és az igazi gyűjtőnek hasonlóan sokrétűek a feladatai, mint mondjuk egy kurátornak. Ez az előadás és Gábor néhány további előadása jelentősen szélesítette gyűjtői látókörömet, amiért nagyon hálás vagyok neki. A gyűjteményépítésben kezdetben nagyobb fiam, Zoltán nyújtott komoly szakértői támogatást, aki ekkor már DLA disszertációját írta művészetszociológiából a kiotói Seika Egyetemen. A segítsége egyébként legtöbbször

abból állt, hogy némi szakmai indoklás mellett lebeszélte az általam kinézett művekről, amiért így utólag nagyon hálás vagyok neki. Ő fejlesztette ki bennem azt a szemléletet, hogy csak a nagyon kiemelkedő, illetve nagyon különleges alkotásokat szabad megvenni. Másik tanácsadóm az Ősi László-Szabó Ágnes művész/galériás házaspár. Ők működtették a Studio 1900 Galériát, amely az első kortárs galériák egyike volt Budapesten. Ráadásul Ősi László társadalomkritikus, groteszk festészete különösen nagy hatással volt rám, ami a mai napig érződik, amennyiben gyűjteményem fő ágát társadalmi problémákra reflektáló alkotások képezik, ironikus, szatirikus vagy éppen groteszk köntösben.

Benczúr Emese: *Open your mind (Nyisd ki az elméd)*, 2021, sörösdoboz nyitófül, rétegelt lemez, 75 × 250 cm, fotó: © Mester Tibor, Bodó Galéria / HUNGART © 2023

Igen, jól láthatóan van néhány téma, attitűd, amelyek különösen foglalkoztatják. Mesélne még a gyűjtemény fókuszpontjairól?

A társadalomkritikus művek csoportján belül is különösen szeretem azokat az alkotásokat, amelyek mögött valamilyen érdekes történet áll. Ezek mesélő tárgyakká válnak, és egyfajta kordokumentumként is működnek. Céлом, hogy ha valaki, mondjuk ötven év múlva megnézi ezt a gyűjteményt, akkor viszonylag pontos, hiteles és érdekes képet kapjon arról, hogy milyen korban éltünk. Az aktuális társadalmi problémák egyik fontos területe a női egyenjogúság kérdése, illetve tágabban a gender kérdésköre. A gyűjtemény egy jelentős része ennek problémáival foglalkozik. Vagy van az az eset is, amikor egy művésznek elege van a minket körülvevő világ aktualitásaiból és inkább az álomba, vagy a mesék világába menekülve valamiféle magánmitológiát hoz létre. Az egyik legszebb példa mindennek az együttes, komplex jelenlétere El Kazovszkij művészete, amit nagyon szeretek és nagyra értékelek.

drMáriás: *Guernica jackpot*, 2017–2018, akril, pasztell, vászon, 100 × 150 cm, fotó: © Baranczó Benedek, Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria archívum / HUNGART © 2023

Gyűjteményének néhány darabja 2019-ben szerepelt a szentendrei MűvészetMalomban a *Publikus magánügyek* című kiállításon. Ez az esemény befolyásolta-e bármiben a gyűjtéshez való viszonyát?

Több szempontból is jelentős változást jelentett számomra. Ez volt az első alkalom, hogy felkértek, adjak kölcsön alkotásokat a gyűjteményem anyagából. Ezen a ponton el kellett döntennem, hogy maradok rejtőzködő gyűjtő, vagy nyilvánosan is vállalom a gyűjtői szerepet. Én hajlottam az utóbbira, de közben félttem egy esetleges kirablástól, különösen a családomat féltettem egy ilyen típusú megrázkódtatástól. Végül is több régi gyűjtővel, illetve galériásokkal konzultálva azt a megnyugtató választ kaptam, hogy az ellopott kortárs műveket nagyon nehéz, szinte lehetetlen értékesíteni, kortárs gyűjtemények esetében ez nem jellemző veszély. Így tehát eldöntöttem, hogy vállalom a nyilvánosságot. A másik nagy változás feleségem és a gyűjtés viszonyában történt. Ő kezdetben eléggé ellene volt a gyűjtésnek,

de amikor megtudta, hogy a gyűjtemény darabjai ki lesznek állítva, akkor úgy gondolta, hogy ez így már társadalmilag hasznos tevékenység. Úgyhogy, ha nem is igazán örül neki, de már nem ellenzi.

Családjának többi tagja hogyan viszonyul gyűjtési szenvedélyéhez? Az előbb említette, hogy a fia több műről is lebeszélte...

Zsófia lányom, noha nem szakértő a művészetekben, kezdettől fogva mindenben támogatott, szívesen eljárt velem aukciókra és kiállításokra. Zoltán fiam pedig azt mondta: „Apám, ennél jobb dolog nem is történhetett volna veled, mint hogy hatvanévesen műgyűjtő lettél”.

Már szóba került, de jól látható is, hogy vonzódik a politikai felhangú művekhez. Ezt kevesen merik bevállalni.

Igen, valóban fontosnak tartom ezeket az alkotásokat. Aki a Rákosi-korszakban született, ifjúságát a Kádár-korszakban töltötte, élete derekán pedig olyan politikai fordulat tanúja és részese volt, mint a rendszerváltás, az tudja, hogy a politikának milyen meghatározó szerepe van a sorsunkban. Ezek mellett egy igazi művész nem mehet el szó nélkül, ezekre a történelmi eseményekre reagálni kell. Az egyik legismertebb ilyen reakció Picasso *Guernica* című megrázó festménye, és ha már ez nem lehet a gyűjteményemben, akkor legalább megvettem drMáriás *Guernica jackpot* című alkotását, ami a *Guernica* parafázisa, és pontosan arról szól, amiről az előbb beszéltem: hogy kinek milyen szerencséje van az életét, sorsát meghatározó vezető politikusokkal. Nem mindegy, hogy Rákosi, Kádár, vagy éppen Putyin országába születtünk, de ez valójában szerencse kérdése, akárcsak a jackpot.

Fajgerné Dudás Andrea: *Kompromisszum I/B* és *Kompromisszum II*, 2013, olaj, vászon, 150 × 120 cm, fotó: © Fajgerné Dudás Andrea / HUNGART © 2023

Egy szubjektív megjegyzés: számomra, mivel egyik kutatási területem a nőművészet, gyűjteményének ez az egyik legizgalmasabb vonulata. Ráadásul ebben a témában számos főművet birtokol. Elmondható, hogy a nőművészet tudatos gyűjtése a gyűjtők közül elsősorban önnél figyelhető meg. Hogyan és miért vált érdekessé számára ez a téma?

Először is, a nőművészek egy nagyon fontos és régóta napirenden lévő társadalmi kérdésre reagálnak, és ami a művészetben társadalmi kérdéseket érint, az engem azonnal vonz. Minden szimpátiám azoké a nőké, akik nem csak hogy elszenvedői a sok esetben még mindig jelenlévő társadalmi megkülönböztetésnek, de elég bátrak ahhoz, hogy a változásért küzdjenek is, akár úgy, hogy ezt a témát művészetük fókuszába helyezik. A sok fontos és

izgalmas művész közül itt csak egyet emelnék ki, ő pedig Fajgerné Dudás Andrea, aki már tudatos és a művészek körében egyáltalán nem tipikus névválasztásával is erre a problémakörre reagált. *Kompromisszum I. és II.* című képpárja talán a legikonikusabb magyar műalkotás ezen a területen. Valószínűleg nem véletlen, hogy a *Műzsák lázadása* című könyvének címlapjára ön is *Kompromisszum I.* című művét választotta. Ez a képpár olyan, mint egyfajta művészet nyelvén megfogalmazott párbeszéd. Bemutatja, hogy milyen az ideális, a valódi egyenjogúságot megvalósító házastársi kapcsolat. És persze van még nagyon sok kiemelkedő nőművész az országban, így nem nehéz ezen a területen meghatározó főműveket beszerezni. Örülök, hogy a kortárs művészetnek ez az izgalmas ága a gyűjteményem egyik sarokköve lett. A Miskolci Galériában

rendezett és nemrég lezárult *What is ART?* című kiállításon is a négy tematikus blokk egyike ezt a témakört járta körbe, Muladi Brigitta kurátori munkáját dicsérve.

Számomra nagyon izgalmas téma az NFT, talán fogalmazhatunk így, műfaja. Hogy a gyűjteményben ez is helyet kapott, az talán az informatikus fókusznak is köszönhető.

Az NFT (Non-Fungible Token, vagy magyarul: nem helyettesíthető token) a kriptovaluták és a művészetek találkozásának eredménye, és mint ilyen, rendkívül érdekes, előremutató újdonság. A műtárgykereskedelemben új fejezetet nyithat, ahol a műtárgyak életútja tökéletesen nyomon követhető, így a hamisításokat gyakorlatilag ellehetetleníti. Ezt épp annak köszönheti, hogy arra, az informatikában

Bukta Imre: *Sátán a könyvtárban*, 2017, 103 × 71 × 12 cm, festett fa, műanyag, szerves anyagok, fotó: © Mester Tibor / Bodó Galéria / HUNGART © 2023

forradalmi újdonságnak számító blokk-lánc-technológiára épít, amin a kriptovalutákkal való kereskedés is alapul. Másrészt az NFT a képzőművészek egy új irányzatát, az úgynevezett kriptoművészetet indította el. Noha ennek az átlagos színvonala még meglehetősen alacsony, azért vannak már olyan kiemelkedő NFT-projektek, ami alapján például a Pompidou Központ is elkezdte építeni a saját NFT-gyűjteményét, és egyre több világhírű múzeum kezd komolyan foglalkozni az NFT-alkotásokkal.

Magyarországon hogyan találkozott az NFT-kkel?

Én úgy csöppentem ebbe a világba, hogy a Weiler Péter által készített és forgalomba hozott *Bitcoin bánya az Alföldön* című első magyar NFT-t nekem volt szerencsém megvásárolni. Ez a mű is ki volt állítva a már említett miskolci kiállításon. Azonkívül, hogy mint informatikus kutató, hivatalból érdekel a blokk-lánc-technológia és az arra épülő NFT, ez a mű tökéletesen beleillik a gyűjteményi koncepciómba, az ironikus, társadalomkritikai felhangú művek sorába. Egyrészt a bitcoin bányászatot bíráló „zöld” alkotásnak is tekinthető, amely rámutat a technológia energiafallozó természetére, másrészt a magyar társadalom ironikus bírálataként is működik, minthogy az még olyan abszurd dolgokra is képes lehet, mint a köztudottan forró Alföld közepére helyezni egy olyan szuperszámítógépet, amit egyfolytában hűteni kell, ezért földrajzilag jellemzően hideg helyekre szokás telepíteni. Mindezek alapján nem véletlen, hogy még aznap megvettem, amikor Péter hírt adott erről a műről elektronikus hírlevelében. A vásárlás maga azonban nem volt egyszerű. Számos szoftvert

kellett a mobilomra telepíteni és ezeket egymással összekapcsolni, hogy a kriptovaluta alapú vásárlást nyélbe lehessen ütni. Potom háromórás munka után el is jutottunk a mágikus ikonhoz, amire klikkelve megtörtént a tranzakció, azaz az én kriptopénztárcámból átküszott 1 ether (ETH) kriptovaluta (akkori árfolyamon kb. 560 000 Ft). Cserébe a Péter által használt kriptopiactéren alkotásának tulajdonjoga átkerült hozzám, és mindez kitörölhetetlenül bekerült a piactér alapjául szolgáló blokk-láncba. Azért ma már ennél egyszerűbb egy ilyen tranzakció lebonyolítása.

Számomra még kérdéses, hogy mindez mennyire csak technológiai érdekesség, és hol vagy mitől tekinthetünk rá művészetként. Egy Bleep neven dolgozó művész, aki 14 éven át naponta készített egy-egy munkát, amelyekért korábban kb. 100 dollárt kapott, végül egyetlen NFT-be sűrítette ezt az 5000 képet, és ez kelt el 2021-ben a Christie's-nél 69 millió dollárért, így ő lett a harmadik legdrágább élő művész...

Én azt gondolom, hogy ez valóban egy komoly, értékes és különleges művészeti alkotás (örülnék, ha az én gyűjteményemben lenne), és nem egy lufi. Ugyanakkor rendkívül sok színvonal-talan, celebek által gerjesztett „kriptoművészeti” alkotás is van az online piactereken – ezek előbb-utóbb lufiként fognak kipukkanni, sőt már a tavalyi év során is számos ilyen „kipukkadást” láthattunk. De számos színvonalas NFT-projekt is található a világban, amikre már a múzeumok is felfigyeltek, és jó néhány nagynevű világsztár, mint Damien Hirst vagy Jeff Koons indított fontos NFT-projekteket.

Az előbb említett témák mellett, a kiállítások tanúsága szerint az extremitásokhoz is vonzódik. Van-e ezzel kapcsolatos terve a műtárgyvásárlásokat illetően?

Igen, számomra nagyon fontos, hogy a műalkotás, amit megveszek valamilyen szempontból különleges legyen. Erre példaként láttuk az első magyar NFT-t, de ide sorolnám Bukta Imre *Sátán a könyvtárban* című alkotását is, ami a már említett miskolci kiállítás központi képe volt, és ami Imre életművében is unikális alkotás, vagy a *What is Art?* Terdik Szilviától, ami a kiállítás címadó darabja lett. Ahogy járom a kiállításokat és a műtermeket, állandóan azt figyelem, hogy mikor bukkannak fel ilyen különlegességek, és igyekszem megszerezni őket. Remélem, hogy a Miskolci Galéria tárlata ékesen igazolta ezt a gyűjtői mentalitást, és a látogatók sok különleges alkotásban gyönyörködhetnek, vagy éppen bosszankodhattak miattuk, ki-ki vérmérséklete és hozzáértése szerint. És ha már tervek, akkor itt kell megemlítenem a 2020-ban létrehozott Műgyűjtők Klubját, melyet nyolc gyűjtemény tulajdonosa alapított, és aminek legfőbb célja, hogy elérhetővé és kutathatóvá tegyük, valamint rendszeresen kiállításokon mutassuk be az anyagainkat. Eddig két közös kiállításunk volt a Bodó Galériában, tavaly és idén tavasszal, most ősszel pedig az Esernyős Galériában lesz közös kiállításunk a festő mint modell tematika mentén. A közös kiállításokhoz albumok is készültek, most is tervezünk ilyet az őszi kiállításához kapcsolódóan.